

**Αἱ ἀποδείξεις
τῆς ὑπάρχεως τοῦ Θεοῦ**

Ἄπὸ δού μὲν εἰπεῖσμεν ἔως τώρα προκύπτει δτὶ δ Θεὸς πράγματι ὑπάρχει. Ἡ περὶ τῆς ὑπάρχεως Του πεποίθησις εἶναι—καθὼς εἴδομεν—καθολική, τὴν ἔχει δ ἄνθρωπος ἐφμυτὸν ἐντός του. Καὶ αἱ ἀποδείξεις τῆς ὑπάρχεως Του εἶναι πολλαὶ ἐκ τῶν δποίων—συνοψίζοντες δοῦ εἴπομεν ἔως τώρα—ἄναφέρομεν τὸς τέσσαρας κλασσικάς :

α) Τὴν ὄντολογικήν, ἔχουσαν σχέσιν μὲ τὴν ἔννοιαν τοῦ Θεοῦ ὡς ὑπερτάτου "Οντος. "Οταν λέγωμεν δτὶ ἐνα "Ον εἶναι ὑπερτάτου δηλαδὴ ὑψιστον, ὑπονοοῦμεν δτὶ τὸ "Ον αὐτὸ ὑψισταται εἰς τὴν πραγματικότητα.

β) Τὴν κοσμολογικὴν ἥτις ἔχει σχέσιν μὲ τὴν ὑπαρχειν τοῦ κόσμου δ δποῖος ἔχει πολλὰ τὰ μεταβλητά. Ἡ ὑπαρχεις αὐτὶ προϋποθέτει κατ' ἀνάγκην τὴν ὑπαρχειν ἐνδες ἀμεταβλήτου "Οντος τὸ δποῖον εἶναι ἡ αἰτία τοῦ ἔαυτοῦ του καὶ τοῦ παντός.

γ) Τὴν τελολογικὴν ἡ δποία σχετίζεται μὲ τὴν τάξιν καὶ τὴν σκοπιμότητα ποῦ παρατηροῦμεν εἰς τὸν κόσμον. Ο Θεὸς εἶναι δ δημιουργὸς αὐτῆς τῆς τάξεως.

δ) Τὴν ἡθικὴν τέλος ἀπόδειξιν τῆς ὑπάρχεως Θεοῦ ἡ δποία ἀφορμᾶται ἀπὸ τὴν ἡθικὴν τάξιν ποὺ παρατηροῦμεν εἰς τὸν κόσμον καὶ τῆς δποίας ἡ ἀφορμὴ δὲν εἰμπορεῖ νὰ εἶναι ἄλλη πλὴν τοῦ Θεοῦ.

"Ἐφ' δού οὕτω ἔχουν τὰ πράγματα, οἶκοθεν ἔννοεῖται δτὶ δ Θεὸς δὲν ἀποτελεῖται ἀπὸ ὕλην διότι τότε θὰ είχεν ἀρχὴν καὶ τέλος ὅπως ἡ ὕλη· ἐνῷ ἀποδείξαμεν δτὶ εἶναι ἀναρχος καὶ αἰώνιος. Αὐτὸς ἐνεψύχωσε τὴν ὕλην καὶ Αὐτὸς «ἔποιησε τοὺς αἰῶνας». Τὸ Σύμπαν θὰ παρέλθῃ θὰ ἐκλείψῃ, δ Θεὸς ὅμως θὰ μείνῃ διότι ὅπως δὲν ἔχει ἀρχήν, δὲν ἔχει οὔτε τέλος. Πῶς εἶναι δ Θεός; Κανεὶς ποτὲ δὲν Τὸν εἶδεν. «Θεὸν οὐδεὶς πώποτε ἐώρακεν» λέγει δ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης εἰς τὴν καθολικήν του ἐπιστολήν. Καὶ δ Ἐκκλησία μας δὲν ἐπιτρέπει νὰ γράφουν εἰς εἰκόνας—νὰ ζωγραφίζουν—οἱ ἄνθρωποι τὸν Θεὸν Πατέρα. Πῶς εἶναι δυνατόν νὰ ζωγραφίσωμεν τὸν Οὐρανιον Πατέρα ἀφοῦ δὲν τὸν εἴδαμε ποτέ; "Αν εἰς μερικοὺς Ναοὺς βλέπομεν εἰκόνας ἢ ἀνάγλυφα δπου

ἔνας σεβάσμιος γέρων μὲ μακρυὰν λευκὴν γενειάδα δημιουργεῖ τὸν κόσμον, ἢ ἔκθεσις τῶν εἰκόνων αὐτῶν ἐπιτρέπεται ἀπὸ συγκατάβασιν διὰ νὰ λάβουν οἱ πολλοὶ καὶ ίδίως οἱ ἀγράμματοι μίαν ίδεαν τῆς Δημιουργίας. Τὸν δοῦλον χαρακτηρισμὸν τοῦ Θεοῦ τὸν ἔδωκεν ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ὁ συνυπάρχων μὲ τὸν Πατέρα πρὸ πάντων τὸν αἰώνων, ὁ ἐναγθυντήσας Ἰησοῦς. «Πνεῦμα—εἶπεν—ὁ Θεὸς καὶ τοὺς προσκυνοῦντας Αὐτὸν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν». Καὶ ὁ Θεολόγος Γρηγόριος, ἐπεξηγῶν τὴν Θείαν αὐτὴν Διδαχὴν λέγει :

«Οπερ γὰρ ἔστιν τοῖς αἰσθητοῖς ἥλιος, τοῦτο τοῖς νοητοῖς Θεός. Καὶ ως ὁ μὲν τοῖς μὲν τὴν τοῦ δρᾶν τοῖς δὲ τὴν τοῦ δρᾶσθαι παρέχων τὴν δύναμιν αὐτὸς ἔστιν τῶν δρωμένων τὸ μέγιστον, οὗτοι καὶ ὁ Θεὸς τοῖς μὲν τὴν τοῦ νοεῖν τοῖς δὲ τὴν τοῦ νοεῖσθαι παρέχων τὴν δύναμιν. Αὐτός ἔστι τῶν νοούμενων τὸ ὕψιστον καὶ ἀκρότατον». Ληλαδὴ ὁ Θεὸς εἶναι διὰ τὸν νοητόν, τὸν πνευματικὸν κόσμον ὃ, τι εἶναι ὁ ἥλιος διὰ τὸν ὑλικὸν κόσμον καὶ ὅπως ὁ ἥλιος μᾶς δίδει τὴν δυνατότητα τοῦ νὰ βλέπωμεν, δίδει δὲ συνάμα εἰς κάθε τι τὴν δυνατότητα τοῦ νὰ γίνεται δρατὸν καὶ αὐτός, ὁ ἥλιος, παραμένει τὸ πειδὸν μεγάλο καὶ πειδὸν δυνατὸν ἀπὸ ὅσα εἴμποροῦμε νὰ δοῦμε, ἔτσι καὶ ὁ Θεὸς παρέχει τὴν δυνατότητα εἰς τὰ πλάσματά Του νὰ σκέπτωνται ν' ἀντιλαμβάνωνται καὶ γίνωνται νοητά, Αὐτὸς δὲ ὑπάρχει τὸ ὕψιστον καὶ ἀκρότατον Ὁν, τὸ πλήρωμα τῆς Νοήσεως μας καὶ τῆς νοήσεως τοῦ Σύμπαντος.

Καὶ τώρα, ἀφοῦ ἀπεδείξαμεν—μὲ ἐπιχειρήματα, νομίζω, ἀκαταμάχητα διὰ κάθε καλῆς πίστεως συζητητὴν—ὅτι ὁ Θεὸς ὑπάρχει¹, ὅτι ὑπῆρχε πρὸ τῆς δημιουργίας τοῦ Κόσμου καὶ θὰ

1. Δὲν θεωροῦμεν ἀσκοπὸν ν' ἀναφέρωμεν εἰς τὰς γενικάς των γραμμάς τοὺς συλλογισμοὺς τοῦ Γάλλου σοφοῦ Καρτεσίου τοὺς σχετικοὺς μὲ τὴν ὑπαρξίαν τοῦ Θεοῦ: «Τὸ πᾶν εἶναι γύρω μας ἀμφίβολον. Δι' ἓν μόνον πράγμα δὲν εἰμπορεῖ νὰ ὑπάρχει ἀμφιβολία. Δὲν δυνάμεθα, δηλαδὴ ν' ἀμφιβάλλωμεν περὶ τοῦ ὅτι ἀμφιβάλλομεν. Ἀπόδειξέ καὶ συμπέρασμα τοῦ ὅτι ἀμφιβάλλομεν εἶναι τὸ ὅτι σκεπτόμεθα. Ἐὰν ὑποβάλλωμεν εἰς ἔλεγχον ὅλας τὰς ίδεας ποὺ ὑπάρχουν μέσα εἰς τὸν νοῦν μας, θὰ εὕρωμεν ὅτι ὑπάρχει μεταξὺ αὐτῶν μία ἡ ὅποια μᾶς ἄγει πέραν τοῦ ἔγω μας. Εἶναι ἡ ίδεα τοῦ Θεοῦ ὡς Ὅντος ὑπερτάτου καὶ τελειοτάτου. Ἀλλ' ἀπὸ

ύπάρχη πάντοτε—καὶ ὅταν θὰ ἔχει ἐκλείψῃ ὁ ὑλικὸς κόσμος—διότι εἶναι τὸ κατ' ἔξοχὴν ὑπέρτατον "Οὐ, τὸ ψυιστὸν καὶ ἀκρότατον τῶν νοούμενων, ἃς ἔξετάσωμεν τὸν κόσμον καὶ ἃς ἴδοῦμε ἂν εἶναι πράγματι δημιουργῆμα τοῦ Θεοῦ ἢ ἄν, ὑπάρχοντος τοῦ Θεοῦ, ὁ κόσμος ἐδημιουργήθη χωρὶς τὴν θέλησίν Του, ὅπάτε ἴσως νὰ μὴ ἔξαρταί ἀπὸ τὴν πρόνοιάν Του, νὰ μὴ ἔχῃ ἀνάγκην τοῦ Θεοῦ ἄλλα νὰ εἰμπορῇ μόνος του νὰ κανονίσῃ τὰ πεπωμένα του. **Δηλαδή,** ἐπὶ τὸ ἀπλούστερον. Εἴδαμε δὲ οὐ οὐ πρέπει νὰ ὑπάρχῃ. Βλέπομε ἐπίσης τὸν κόσμον νὰ ὑπάρχῃ καὶ θέλομε νὰ ἔξετάσωμεν ἂν εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπάρχῃ ὁ κόσμος ἀσχέτως, ἀνεξαρτήτως πρὸς τὸν Θεόν.

ποῦ προέρχεται αὐτὴ ἡ ἴδεα; ὅχι βέβαια ἀπὸ τὸν ἴδιον τὸν ἀγνοώπον διότι αὐτὸς ὡς ὅν ἀτελές, πεπερασμένον καὶ πρόσκαιρον δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ παραγάγῃ τὴν ἴδεαν τοῦ τελείου "Οντος, διότι τότε θὰ συνέβαινεν ὥστε τὸ αἰτιατὸν νὰ περιέχῃ πλέον τοῦ αἰτίου, δπερ ἀδύνατον. "Η ἴδεα ἐπομένως τοῦ Θεοῦ δὲν δύναται νὰ προέρχεται παρὰ ἀπὸ τὸν ἴδιον τὸν Θεόν».

Καταρρίπτεται κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἡ θεωρία ὅτι ὁ ἀγνοώπος ἀποδίδει εἰς τὸν Θεόν τὴν τελειότητα εἰς τὴν ὅποιαν δὲν εἰμπορεῖ ὁ ἴδιος νὰ φθάσῃ καὶ ἔτσι δημιουργεῖ τὸν Θεόν διότι ἡ ἀνθρωπίγη σκέψις, μόνη της, δὲν θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ παραγάγῃ τὴν ἴδεαν τῆς τελειότητος τοῦ Θεοῦ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Ο ΚΟΣΜΟΣ

Προϊὸν τῆς σοφίας, τῆς θελήσεως καὶ τῆς δυνάμεως τοῦ Θεοῦ.

Αἱ διάφοροι κοσμογονικαὶ θεωρίαι ἀπὸ τῆς «Γενέσεως» μέχοι τῶν ἡμερῶν μας. Ἀρμονίαι Ἐπιστήμης καὶ Θρησκείας. Ο Θεὸς πηγὴ βεβαιότητος καὶ ἐγγύησις τῆς Ἐπιστήμης.

"Ἐν πρώτοις τὶ ἔννοοῦμεν ὅταν λέγωμεν « κόσμος »; Σύμφωνα μὲ τὴν χριστιανικὴν διδασκαλίαν, κόσμος εἶναι ὅλα τὰ δημιουργήματα τοῦ Θεοῦ, δρατὰ καὶ ἀόρατα, ἐνόργανα καὶ ἀνόργανα, ἔμιψχα καὶ ἄψχα. "Ολα αὐτὰ ἀποτελοῦνται ἐνιαῖον καὶ πανεύμορφον σύνολον, τὸν Οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, εἰς τὸ δροῖον ἐδίδετο καὶ ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους Ἑλληνας τὸ ὄνομα κόσμος. Μέσα εἰς τὸν ἀπέραντον κόσμον—τὸν μακρόκοσμον δὲ ἀνθρωπος, ἀποτελούμενος ἀπὸ ὅλην καὶ πνεῦμα, εἶναι αὐτὸς μόνος του ἕνας δεύτερος ἢ μικρὸς κόσμος, φυσικὸς ἐκπρόσωπος τῆς ἔνότητος τοῦ Σύμπαντος. Τὴν στιγμὴν αὐτὴν ὅμως μᾶς ἐνδιαφέρει ὁ ὑλικὸς μόνον Κόσμος καὶ αὐτὸν ἔξετάζομεν. Ἡ ἔνότης, τὸ ἔνιαῖον, τοῦ κόσμου ἔμφαίνεται ἀπὸ δύο τινα: πρῶτον ἀπὸ τὸ ὅτι τὸ κάθε τι ποὺ ὑπάρχει εἰς τὸν κόσμον προηλθεν ἀπὸ τὸν Θεὸν καὶ δεύτερον ὅτι τὸ κάθε τι ποὺ ὑπάρχει εἰς τὸν κόσμον εἶναι πεπερασμένον ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τοῦ χρόνου καὶ τοῦ τόπου καὶ μόνος ὁ δημιουργήσας τὰ πάντα Θεὸς εἶναι ἀπειρος, ἔκτὸς χρόνου καὶ τόπου. Ἡ ἀρχαιοτέρα κοσμογονικὴ θεωρία εἶναι ἡ ἀναφερομένη εἰς τὴν «Γένεσιν» τὸ πρῶτον ἐκ τῶν βιβλίων τῆς Παλαιᾶς Λιαθήκης, τὸ βιβλίον τῆς Πεντατεύχου τοῦ Μωϋσέως διὰ τὴν ἀκρίβειαν. Ο κόσμος—σύμφωνα μὲ τὴν διδασκαλίαν αὐτὴν—οὕτε μόνος του ἔδημιουργήθη, οὕτε αἰωνίως ὄφεισταται, ἀλλ᾽ εἶναι προϊὸν τῆς σοφίας τῆς δυνάμεως καὶ τῆς

θελήσεως τοῦ Θεοῦ δ ὅποῖς τὸν «ἐποίησε» διὰ μόνου τοῦ λόγου Τοῦ. Οἱ Ἑλληνες φιλόσοφοι, χίλια περίπου ἔτη μεταγενέστεροι τοῦ Μωϋσέως, παρεδέχοντο καὶ αὐτοὶ τὸν Θεὸν ὡς δημιουργὸν τοῦ κόσμου ἀλλ᾽ ἥδη ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ὑπῆρχε καὶ ἡ θεωρία τοῦ ὑλοῦ ὡς μοῦσον, σύμφωνα μὲ τὴν ὅποιαν ὁ κόσμος ἔγινεν ἀπὸ προύπαρχουσαν χαώδη ὕλην χωρὶς νὰ μεσολαβήσῃ διόλου δ Θεός.

‘Η σύγχρονος ἐπιστήμη (Ἀστρονομία, Γεωλογία, Ζωολογία, Ἀνθρωπολογία) δὲν συμφωνεῖ μὲ τὸν Θαλῆν ποὺ ἐπρέσβευεν δτι δ κόσμος ἐσχηματίσθη ἐκ τοῦ ὕδατος, οὔτε μὲ τὸν Ἀναξιμένην ποὺ τὸν ἥμελε δημιουργημα τοῦ ἀέρος οὔτε μὲ τὴν Πυθαγόρειον φιλοσοφίαν ποὺ εἶναι τόσον πολὺ ἐπηρεασμένη ἀπὸ τὰ μαθηματικὰ καὶ εἰδικῶς ἀπὸ τὴν γεωμετρίαν διὰ τὴν ἔξιγησιν τῶν οὐρανίων φαινομένων.

‘Η γῆ—ἔδιδασκεν διὰ Μιλήσιος φιλόσοφος Ἀναξιμένης (585—528 π. Χ.) εἶναι «πλατεῖα ἐπ’ ἀέρος ὄχουμένη», ἐκπέμπει ἵκμάδας ἀπὸ τὴν ἀραιώσιν τῶν ὅποιων παράγεται τὸ πῦρ καὶ αὐτὸ διετεωριζόμενον παράγει τὰ ἀστρα. Ἀπὸ δὲ τὴν αὐτὴν τὴν θεωρίαν δὲν στέκεται σήμερον τίποτε ἄλλο πλὴν τοῦ «ὄχουμένη», ὑπὸ τὴν ἔννοιαν δτι ἡ Γῆ δὲν εἶναι ἀκίνητος. ‘Η κοσμογονικὴ ὅμως θεωρία ὅπως ἀναφέρεται εἰς τὴν Γένεσιν παραμένει σήμερον ἀκλόνητος καὶ παρ’ ὅλας τὰς προσπαθείας ποὺ ἔγιναν διὰ νὰ κλονισθῇ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν συγχρόνων, τῶν νεωτάτων, ἐπιστημονικῶν δεδομένων, εἰμπορεῖ ἀπ’ ἐναγτίας νὰ λεχθῇ δτι ἡ Ἐπιστήμη ἐνισχύει σήμερον τὴν Γραφὴν ἀντὶ νὰ ἔρχεται εἰς σύγκρουσιν μὲ αὐτήν. Ἐννοεῖται δτι τὴν Γένεσιν δὲν πρέπει νὰ τὴν κρίνωμεν ὡς σύγχρονον ἐπιστημονικὸν βιβλίον ἀλλὰ ὡς μίαν ἀποκάλυψιν ἡ ὅποια ἔγινε ἀπὸ τὸν Θεὸν εἰς τὸν Μωϋσέα καὶ διὰ Μωϋσῆς τὴν παρέδωκεν εἰς τὸν λαὸν τοῦ Ἰσραήλ. ‘Ωμίλησε μὲ τὴν ἀπλῆν καὶ παραστατικὴν γλῶσσαν ποὺ ἦτο ἀπαραίτητον νὰ χρησιμοποιήσῃ διὰ νὰ γίνῃ ἀντιληπτὸς ἀπὸ τοὺς ἀπλοϊκοὺς ἀνθρώπους εἰς τοὺς ὅποιους ἀπηυθύνετο. ‘Ο κόσμος —ἄψυχος καὶ ἔμψυχος—ἔδημιουργήθη εἰς ἔξι ἡμέρας. Αὐτὸ λέγει ἡ Γένεσις ἀλλ’ ἡ λεπτολόγος σύγχρονος ἐπιστημονικὴ ἔρευνα τὰς θέλει

περιόδους αὗτας τὰς ἡμέρας καὶ ἵσχυρίζεται ὅτι κάθε περίοδος διαρκοῦσε ἑκατομμύρια χρόνια. Πρέπει δημος νὰ ληφθῇ ὑπὸ ὅψιν τῆς παντοδυναμίας τοῦ Δημιουργοῦ. Ἐκεῖνο τὸ διποῖον ἡ Ἐπιστήμη νομίζει ὅτι χρειάζεται πολὺς χρόνος διὰ νὰ γίνῃ ὁ Δημιουργὸς τὸ κάμνει εἰς μίαν στιγμήν. Διὰ τὸν Θεὸν δὲν ὑπάρχει χρόνος. Εἶπομεν ἀλλως τε ὅτι ὁ συγγραφεὺς τῆς «Γενέσεως» χρησιμοποιεῖ τὴν γλῶσσαν ἔκεινην ποὺ ἥτο ἀπαραίτητον τὰ χρησιμοποιήσῃ διὰ νὰ κίνῃ ἀντιληπτὸς ἀπὸ ἓνα ἀπλοϊκὸν καὶ ἐν πολλοῖς ἀμαθῆ λαὸν τοῦ διποίου οἱ πρόγονοι ἥσαν εἰδωλολάτραι. Ἀπὸ αὗτὸ τὸ κείμενον τῆς Γραφῆς φαίνεται ὅτι ὁ Μωϋσῆς ἀποβλέπει εἰς τὸ νὰ τονώσῃ πρωτίστως τὴν πεποίθησιν πρὸς τὸν Θεὸν ὃς δημιουργὸν τοῦ παντὸς καὶ ὃχι νὰ κάμῃ μάθημα ἀστρονομίας ἢ γεωλογίας εἰς ἀνθρώπους οἱ διποῖοι δὲν θὰ τὸν καταλάβαιναν.

**Ἡ δημιουργία τεῦ φωτός.
Τὸ εἰδικὸν τῆς γῆς καὶ τὸ γενικὸν φῶς
τοῦ Σύμπαντος**

Κατὰ πρῶτον μὲν ἐδημιουργησε — κατὰ τὴν Γραφὴν—οὐ Θεὸς

τὸ φῶς καὶ τὸ ἔχωρισεν ἀπὸ τοῦ σκότους. («Ημέρα καὶ νύξ). Τὴν δευτέραν ἡμέραν εἶπε νὰ γίνῃ καὶ ἔγινε τὸ στερέωμα τὸ διποῖον ὄνταςεν οὐρανόν. Τὴν τρίτην ἔχωρισε τὰ ὕδατα ἀπὸ τῆς ἔηδος καὶ εἶπε νὰ βλαστήσῃ ἡ γῆ χόρτα καὶ δένδρα. Τὴν τετάρτην ἡμέραν εἶπε καὶ ἔγιναν ὅ τίλιοις, ἡ σελήνη καὶ οἱ ἀστέρες. Πῶς δημος ὑπῆρχε φῶς ἀπὸ τῆς πρωτης ἡμέρας ἐνῷ ὅ τίλιος ἐνεφανίσθη μόλις τὴν τετάρτην; Προφανῶς τὸ πρῶτον αὗτὸ φῶς δὲν ἥτο εἰδικὸν φῶς τῆς γῆς ἀλλὰ τὸ γενικὸν φῶς τῆς δημιουργίας ποὺ ἔγινε τρόπον τινὰ διὰ νὰ φωτίσῃ τὸ κατόπιν ἔργον τοῦ Θεοῦ. Σήμερον ἡ ἐπιστήμη παραδέχεται ὅτι τὸ ἴδικόν μας πλανητικὸν σύστημα ποῦ ἔχει ώς κέντρον τὸν «Ηλιον» εἶναι ἐν ἀπὸ τὰς χιλιάδας τῶν πλανητικῶν συστημάτων τοῦ Ἀπείρου. Τὸ καθένα ἀπὸ αὗτὰ ἔχει τὸν ἥλιον του. «Ὑπάρχει λοιπὸν ὅγκος ἀπέραντος φωτὸς εἰς τὴν Δημιουργίαν, ἀσχέτως πρὸς τὸ φῶς τοῦ ἥλιου ποὺ φωτίζει τὴν γῆν. Ἡ ἀστρονομικὴ ἐπιστήμη ἀπέδειξε τὰ νεφελώματα αὗτόφωτα τὸ δὲ Σύμπαν πρὸ τῆς διαμορφώσεως

του ἀπετελεῖτο ἐκ διαχύτων ἀνὰ τὸ διάστημα νεφελωμάτων.
 Ὑπάρχουν οἱ φρονοῦντες ὅτι ἐπειδὴ εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ Μωϋσέως
 οἱ ἄνθρωποι δὲν εἶχαν σαφῆ ἀντίληψιν τοῦ ρόλου τοῦ ἥλιου, ἐπειδὴ
 ἔβλεπαν πρῶτα τὸ φῶς (τὴν χαραυγήν, τὸ λυκαυγές) καὶ ἐπειτα
 ἔβλεπαν νὰ ὑψώνεται ὁ ἥλιος, ἐπειδὴ πάλιν ἔβλεπαν νὰ ἔξαφανί-
 ζεται ὁ ἥλιος καὶ νὰ ὑπάρχῃ ἀκόμη φῶς (τὸ λυκόφως) ἐφαντά-
 ζοντο ὅτι εἰμιπορεῖ νὰ ὑπάρξῃ φῶς, δηλαδὴ ἡμέρα, καὶ χωρὶς τὸν
 ἥλιον ὁ ὄποιος ἔσχεται μόνον νὰ ἐνισχύσῃ τὸ φῶς τῆς ἡμέρας.
 Ἱσως μάλιστα ὅταν ἔβλεπαν νὰ ὑπάρχῃ συννεφιὰ νὰ ἐφαν-
 τάζοντο ὅτι τὸ φῶς τῆς ἡμέρας δὲν προήρχετο, τότε, ἀπὸ τὸν
 ἥλιον.³ Ο Μωϋσῆς—ἐπαναλαμβάνομεν—δὲν εἶχε προορισμὸν
 νὰ τοὺς διδάξῃ ἀστρονομίαν, ἐν τούτοις δμως καὶ εἰς ἄλλα μέρη
 τῆς Ἀγίας Γραφῆς ἀλλὰ πρὸ πάντων εἰς τὸν ὑπέροχον 103ον
 ψαλμὸν ποὺ ἀποτελεῖ τὸ ὕραιότερον Ἱσως ποίημα τῶν αἰώνων
 πρὸς τὸν Διημιουργὸν τοῦ κόσμου, τὸν ὑψηλότερον ὕμνον καὶ
 παιᾶνα πρὸς τὸν Πλάστην, βλέπομεν νὰ ὑπάρχῃ σαφῆς ἀντίλη-
 ψις (σαφῆς ὅσον τὸ ἐπέτερεπαν αἱ γνώσεις τῆς ἐποχῆς ἔκείνης,
 χίλια περίπου χρόνια πρὸ Χριστοῦ) τόσον τοῦ ρόλου τοῦ ἥλιου
 (ὁ ἥλιος ἔγνω τὴν δύσιν αὐτοῦ—ἔθιου σκότος καὶ ἐγένετο νὺξ—
 ἐν αὐτῇ διελεύσονται πάντα τὰ θηρία τοῦ δρυμοῦ—ἀνέτειλεν ὁ
 ἥλιος καὶ συναχθήσονται—ἔξελεύσεται ἀνθρώπως ἐπὶ τὸ ἔργον
 αὐτοῦ—καὶ ἐπὶ τὴν ἔργασίαν αὐτοῦ ἔως ἐσπέρας—ῶς ἐμεγα-
 λύνθη τὰ ἔργα Σου, Κύριε) ὅσον καὶ τῶν φάσεων τῆς σελήνης
 (ἐποίησε σελίνην εἰς καιρούς).

**·Η σύγχρονος Ἐπιστήμη
συμφωνεῖ μὲ τὴν Γένεσιν**

Διόχης τῆς Γενέσεως μᾶς πείθει ὅτι
 ὁ Μωϋσῆς γράφων εἰς τὴν μακρυνὴν ἔκείνην ἐποχὴν—χίλια
 πεντακόσια χρόνια πρὸ Χριστοῦ—μετεχειρίσθη ἐκφράσεις τόσον
 ἐπιστημονικῶς ἀρτίας ὥστε νὰ τὰς προσυπογράφουν καὶ οἱ σοφώτε-
 ροι ἀπὸ τοὺς συγχρόνους ἐπιστήμονας, εἴτε ἀπιστοί εἶναι εἴτε πι-
 στοί. «Ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν» δηλαδὴ
 ἐδημιούργησε τὸ Σύμπαν καὶ ἔδωκε μίαν θέσιν εἰς τὴν γῆν μέσα
 εἰς τὸ Σύμπαν αὐτό. Εἰς αὐτὸ συμφωνοῦν ὅλαι αἱ κοσμογονικαὶ

Μία προσεκτικὴ ἀνάγνωσις τῆς

ἀρχῆς τῆς Γενέσεως μᾶς πείθει ὅτι

θεωρίαι από τῶν Ἱώνων φιλοσόφων ποὺ ἐπίστευαν ὅτι ὁ κόσμος ἔσχηματίσθη ἀπό κάποιαν ἀρχικὴν οὐσίαν καὶ τῶν πυθαγορείων καὶ τοῦ Πλάτωνος (ὅς Θεὸς διεχώρισε τὰ ἐν ἀταξίᾳ εύρισκόμενα σώματα καὶ ἔλαβεν ὡς ἀρχέτυπα τὰ τελειότερα στερεὰ γεωμετρικὰ σχήματα) μέχρι τοῦ Κοπερνίκου, τοῦ Κεπλέρου, τοῦ Νεύτωνος, τοῦ Απλᾶς καὶ ὅλων ἔκείνων οἱ δποῖοι μέχρι τῶν ήμερῶν μας μεταποιοῦν ἐκάστοτε τὴν «Απλάσειον» θεωρίαν διὰ νὰ ἔρμηνεύσουν τὰ διάφορα φαινόμενα σύμφωνα μὲ τὰς τελειοποιούμενας ὅλοντεν ἐπιστημονικὰς γνώσεις.

“Οσον ὅμως καὶ ἦν τελειοποιοῦνται αἱ γνώσεις, παραμένει ἀναμφισβήτητον ὅτι ἐν «ἀρχῇ» ἐποιήθησαν ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ «ἡ δὲ γῆ—ὅπως λέγει ἡ Γένεσις—«ἡν ἀόρατος καὶ ἀκατασκεύαστος καὶ σκότος ἐπάνω τῆς ἀβύσσου». Δὲν πρόκειται ν̄ ἀναπτύξωμεν ἕδω ἀνὰ μίαν χωριστὰ τὰς διαφόρους κοσμογονικὰς θεωρίας δεδομένου ὅτι δὲν γράφομεν ἀστρονομικὸν ἐγχειρίδιον. Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ἀναγνώστας θὰ τὰς γνωρίζουν καὶ οἱ ἄλλοι εἰμποροῦν νὰ τὰς εῦρουν εὔκολα εἰς τὰ ἐγκυκλοπαιδικὰ λεξικά. Σημειώνομεν μόνον ὅτι ὁ Νικόλαος Κοπέρνικος (1473—1543) ἦτο ἴερεὺς γεννηθεὶς εἰς τὴν πόλιν Τύρον τῆς Πολωνίας. Ο Πάπας Κλήμης Ι' τὸν συνεχάρη διὰ τὰς ἐπιστημονικὰς του ἐρεύνας καὶ ὁ ἀρχιεπίσκοπος Καπούης ἐξήτησε νὰ ἐκδώσῃ τὸ περὶ κινήσεως τῶν οὐρανίων σωμάτων ἔργον του δι' ἔξόδων του. “Οταν δὲ εἰς τὰ 1541 ὁ Κορπένικος ἀπεφάσισε νὰ ἐκδώσῃ τὸ σύγγραμμά του, τὸ ἀφιέρωσεν εἰς τὸν πάπαν Παῦλον Γ'. ”Αν, τώρα, εἰς τὰ 1616 ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρώμης ἀνέγραψεν εἰς τὸν Μανδοπίνακά της τὸ σύγγραμμα τοῦ Κοπερνίκου, τὸ θέτον τὰς βάσεις τῆς νέας ἀστρονομικῆς ἐπιστήμην διὰ τὴν σπουδὴν τῆς ἐξελίξεως τοῦ κόσμου ἀπὸ τῆς ἀρχῆς (τῆς γεννήσεως του) μέχρι τοῦ τέλους (τοῦ θανάτου τοῦ Σύμπαντος) αὐτὸ δὲν σημαίνει διόλου ὅτι ὁ σοφὸς ἀληθικὸς καὶ μεγάλος ἀστρονόμος δὲν ἦτο συνάμα καὶ καλὸς χριστιανός.

“Ο Ἱωάννης Κέπλερος, ἢ Κέπλερος ὅπως ἔξελληνίσθη τὸ δνομά του, (1571—1630), ἦτο ἐπίσης καλὸς χριστιανὸς (διάμαρτυρόμενος τὸ δόγμα) καὶ εἶναι δνομαστὸς ἀπὸ πολλὰ ἔργα του ἄλλα κυρίως ἀπὸ τὸ σύγγραμμά του «Ἄρμονία τοῦ κόσμου».

Ο ὸισαὰκ Νεύτων (1642—1727) ὅπως ἐπεκράτησε νὰ γράφεται Ἑλληνιστὶ (ἢ ὅρθῃ προφόρᾳ τοῦ ὄνοματός του Newton εἶναι Νιοῦτον) δ ὄνομαστὸς Ἀγγλος φυσικός, ἀστρονόμος καὶ μαθηματικὸς εἰς ἀπὸ τοὺς μεγαλειτέρους σοφοὺς τῶν νεωτέρων χρόνων, δ ἀνακαλύψας τὸν τῆς βαρύτητος καὶ πρῶτος διατυπώσας τὴν θεωρίαν τῆς παγκοσμίου ἔλξεως, (ποῖος δὲν ἐνθυμεῖται ἀπὸ τὸ σχολεῖον τὴν ἴστορίαν τοῦ μήλου τοῦ Νεύτωνος;) ἢτο τόσον πολὺ ἐμπεποτισμένος ἀπὸ τὸν θαυμασμὸν πρὸς τὸ ἔργον τοῦ Δημιουργοῦ ὥστε, δσάκις ἦκουε προφερόμενον ἢ ἀνεγίνωσκε τὸ ὄνομα «Θεός», ἐν τυχὸν ἐκάθιθο ἐσηκώνετο ἀμέσως ὕδριος καὶ ἐν ἔφερε κάλυμμα εἰς τὴν κεφαλὴν ἀπεκαλύπτετο.

Ο Γάλλος σοφὸς μαθηματικὸς καὶ ἀστρονόμος Πέτρος—Σιμών Λαπλάς (1749—1827) ἀνέπτυξε μίαν κοσμογονικὴν θεωρίαν ἢ δποία μέχρι πρό τινος ἐδιδάσκετο καὶ εἰς τὰ σχολεῖα ἡδη ὅμως ἔξεπεσε τόσον πολὺ ὥστε, ὅπως εἴπομεν ἡδη, νὰ παρίσταται ἀνάγκη νὰ μεταποιεῖται ἐκάστοτε ἀναλόγως πρὸς τὰς περιστάσεις. Καὶ αὐτὸς παραδέχεται ἐν ἀρχῇ τὸ Χάος, ἐπειτα ἡλιθε-λέγει - τὸ ἡλιακὸν νεφέλωμα, ἡκολούθησεν ἢ συνεπείᾳ τῆς ψύξεως συστολὴ τῆς ἀτμοσφαιρᾶς τοῦ ἡλίου, ἐπειτα διάφορα μόρια ἀπεσπάσμησαν, ἐλαβαν σφαιροειδῆ μορφὴν καὶ ἀπέκτησαν κίνησιν περιστροφῆς, οὕτω δὲ ἐσχηματίσθησαν οἱ πλανῆται.

Ο μεγαλείτερος, τέλος, ἐκλαϊκευτὴς τῆς ἀστρονομίας ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας δ Κάμιλλος Φλαμαρόν (1842—1925) διπεριγράψας τὰ θαυμάσια τοῦ οὐρανοῦ καὶ τὸ πλῆθος τῶν κόσμων εἶχεν, ὡς γνωστόν, διὰ τὸν Θεὸν καὶ τὴν πρόνοιάν Του τὸν ἕδιον θαυμασμὸν μὲ τὸν Νεύτωνα. Ἐπίστευε φυσικὰ καὶ εἰς τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς καὶ εἶχεν, ὡς εἶναι πασίγνωστον, καταγίνει εἰς τὰς λεγομένας ψυχικὰς ἔρεύνας. Καὶ ἐπειδὴ ὅμιλήσαμεν διὰ τὸν Φλαμαρόν νομίζω δτι δὲν πρέπει νὰ παραλείψωμεν ν^ο ἀναφέρωμεν τὸν πρό τινος ἀποθανόντα διαπρεπῆ Ἐλληνα μαθητήν του, συνεργάτην καὶ φίλον του Δημήτριον Αἰγινήτην, διευθυντὴν τοῦ Ἐθνικοῦ μας Ἀστεροσκοπείου, καθηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, δύο φορὰς ὑπουργὸν τῆς Παιδείας, ἰδρυτὴν τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν καὶ Ἀκαδημαϊ-

κόν. Ἡτο συφὸς ἀστρονόμος διεύθνοῦς κύρους, συνάμα δὲ καλὸς Χριστιανὸς ὅσον καὶ καλὸς Ἑλλην.

Τέλος, παραλείποντες πολλοὺς ἄλλους σοφοὺς ἀστρονόμους ἀποδεικνύοντας διὰ τῶν ἔργων των δτι δὲν ὑπάρχει σύγκρουσις μεταξὺ Ἐπιστήμης ('Αστρονομίας) καὶ Γραφῆς, τελειώνομεν τὸν πρόχειρον καὶ διὰ τοῦτο ἐλλειπέστατον κατάλογόν μας μὲ τὸ δῖνομα τοῦ Ἰταλοῦ κληρικοῦ πατόδος Ἀλφιέρι ἐνδὸς ἐκ τῶν ἔξι χωτέρων ἀστρονόμων καὶ γεωλόγων τῶν ἡμερῶν μας. Ὅλοι λοιπὸν οἵ μεγάλοι ἀστρονόμοι τῶν αἰώνων καὶ οἱ παραδεχόμενοι τὸν Θεὸν ὡς δημιουργόν, ποὺ εἶναι οἱ περισσότεροι καὶ διασημότεροι, ἀλλὰ καὶ οἱ ἄλλοι οἱ παραδεχόμενοι δτι τὸ Σύμπαν ἔγεινε τυχαίως καὶ μοιραίως ἀπὸ τὴν προϋπάρχουσαν χαώδη γῆλην ἥ δποία μόνη της ἔλαβε τὴν κίνησιν καὶ τὴν ζωήν, συμφωνῶν μὲ τὴν ἀρχὴν τῆς «Γενέσεως» σύμφωνα μὲ τὴν δποίαν σκότος ἐπεκράτει ἐπάνω ἀπὸ τὴν ἀρχήν τῶν στιγμῶν ποὺ ἥκουσθη ἀπὸ τὸν Θεόν σύμφωνα μὲ τὴν ἀντίληψιν τῶν μεγαλειτέρων καὶ σοφωτέρων ἀστρονόμων ὅλων τῶν ἐποχῶν, ἀπὸ τὸ Τίποτε σύμφωνα μὲ τὴν ἀντίληψιν τῶν ἄλλων, τὸ «Γεννηθήτω Φῶς».

Ἐτσι ἔγιναν δσα ἀναφέρονται εἰς τὰς τέσσαρας πρώτας κατὰ τὴν ἔκφρασιν τῆς Ἀγίας Γραφῆς ἡμέρας. Τὸ δτι δὲ τὸ πρῶτον αὐτὸ φῶς ἥτο γενικὸν—πνευματικὸν θὰ εἰμποροῦσε κανεὶς νὰ πῇ—Φῶς τῆς ἀπαρχῆς τῆς δημιουργίας τοῦ Σύμπαντος καὶ δχι φῶς εἰδικὸν τῆς γῆς, φαίνεται ἀπὸ τ' ἀναφερόμενα εἰς τὴν «Γένεσιν» ὡς συμβάντα κατὰ τὴν τετάρτην ἡμέραν. «Καὶ εἶπεν ὁ Θεός: γενηθήτωσαν φωστῆρες, ἐν τῷ στερεώματι τοῦ οὐρανοῦ εἰς φαῦσιν τῆς γῆς καὶ ἀρχειν τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτὸς καὶ διαχωρίζειν ἀνὰ μέσον τῆς ἡμέρας καὶ ἀνὰ μέσον τῆς νυκτός. Καὶ ἔστωσαν εἰς σημεῖα καὶ εἰς καιροὺς καὶ εἰς ἡμέρας καὶ εἰς ἔνιαυτούς. Καὶ ἔστωσαν εἰς φαῦσιν ἐν τῷ στερεῷ ματι τοῦ οὐρανοῦ ὡς τε φαίνεται τῆς γῆς. Καὶ ἔγενετο οὕτως καὶ ἐποίησεν ὁ Θεός τοὺς δύο φωστῆρας τοὺς μεγάλους, τὸν φωστῆρα τὸν μέγαν εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς ἡμέρας καὶ τὸν φωστῆρα τὸν ἐλάσσων εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς νυκτὸς καὶ τοὺς ἀστέ-

ρας. Καὶ ἔθετο αὐτοὺς ὁ Θεὸς ἐν τῷ στερεώματι τοῦ οὐρανοῦ ὅστε «φ αί ν ει ν ἐ π ḥ τῇ γῇ». Εἶναι καταφαγὴς λοιπὸν ἡ ἔξαρτησις ἀπὸ τὸν ἥλιον καὶ ἀπὸ τὴν σελήνην τοῦ φωτὸς τοῦ προωρισμένου νὰ φωτίζῃ τὴν γῆν. Καὶ ἔχουν ἄδικον ὅσοι παραξενεύονται ἡ σκυνδαλίζονται διότι ἡ Γένεσις ὅμιλεῖ πρῶτον περὶ δημιουργίας φωτὸς καὶ ἔπειτα περὶ δημιουργίας ἥλιου. Ἡ ἐπιστήμη κατέληξε σήμερον εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι τὸ ἥλιακόν μας σύστημα δὲν εἶναι παρὰ ἐν ἀπὸ τὰ πολλὰ συστήματα τοῦ ἀπεράντου σύμπαντος. Δὲν ἀποκλείεται νὰ εἶναι τὸ μικρότερον ἐξ ὅλων. Αὐτὸς καὶ τὸ φῶς του (τὸ ἥλιακόν) ἀναφέρεται εἰς τὴν τετάρτην ἡμέραν τῆς Γενέσεως καὶ ἀναφέρεται πλέον ἡ ἀπαξῶς «φαῦσις» τῆς Γῆς. Ἀπὸ τὴν πρώτην ὅμιλος ἡμέραν ἐγενήθη τὸ φῶς ὅλων τῶν συστημάτων τὸ φῶς τοῦ ἀπεράντου οὐρανοῦ ποὺ προῆλθεν ἀπὸ τὴν σκέψιν καὶ τὴν θέλησιν τοῦ Δημιουργοῦ.

“Ισως ἡ Γένεσις νὰ μὴ εἶναι ἔξαιρετικὰ σαφῆς ὡς πρὸς τὰ συμβάντα τῶν τεσσάρων πρώτων ἡμερῶν τῆς Δημιουργίας. Ἔπειτα ὅμιλος ἀπὸ τρισήμισυ χιλιάδες χρόνια, ἡ ἐπιστήμη, παρ’ ὅλας τὰς καταπληκτικὰς προόδους της, δὲν κατορθώνει σήμερον νὰ εἶναι σαφεστέρα. Μᾶς ὅμιλεῖ διὰ νεφελώματα, ἐκσφενδονισμοὺς τῆς πρώτης ὕλης, ψύξεις καὶ περιστροφικὰς κινήσεις της ἀλλά, διὰ νὰ εἴμεθα εἰλικρινεῖς, δὲν μᾶς φωτίζει περισσότερον ἀπὸ τὴν «Γένεσιν». Ἀπλῶς αἱ ἔρευναι τῶν μεγάλων ἐπιστημόνων—τῶν Χριστιανῶν εἰδικῶς ἐπιστημόνων—μᾶς βοηθοῦν ὅστε νὰ καταλάβωμε καλλίτερα τὴν κοσμογονίαν ποὺ ἀναφέρει ἡ Γένεσις.

**Πρῶτος ὁ ἐνάλιος κόσμος
ἔπειτα τὰ πτηνὰ
καὶ τὰ ἄλλα ζῷα τῆς γῆς
καὶ τελευταῖς ὁ ἀνθρώπος**

“Ἀπὸ τῆς πέμπτης ὅμιλος τῆς Ἀγίας Γραφῆς ἡμέρας, ἡ ἀρμονία τῆς συγχρόνου ἐπιστήμης — τῆς Γεωλογίας εἰδικῶς καὶ τῆς Ζωολογίας—μὲ τὴν Γραφὴν εἶναι κτυπητότατα ἐμφανής. Ἡ «Γένεσις» ἀφίνει πλέον τὸν Οὐρανὸν καὶ περιορίζεται εἰς τὴν Γῆν, ποὺ εἶναι ἐλάχιστον, ἐλαχιστότατον, τμῆμα τοῦ ἀπε-

ράντου Σύμπαντος, ἐνα μόριον τοῦ Ἀπείρου καὶ μᾶς λέγει : «Εἶπεν δὲ Θεός : ἔξαγαγέτω τὰ ὕδατα ἐρπετὰ ψυχῶν ζωσῶν καὶ πετεινὰ πετόμενα ἐπὶ τῆς γῆς κατὰ τὸ στερέωμα τοῦ οὐρανοῦ. Καὶ ἐγένετο οὕτως. Καὶ ἐποίησεν δὲ Θεὸς τὰ κήτη τὰ μεγάλα καὶ πᾶσαν ψυχὴν ζώων ἐρπετῶν ἢ ἔξηγαγε τὰ ὕδατα κατὰ γένη αὐτῶν καὶ πᾶν πετεινὸν πτερωτὸν κατὰ γένος Καὶ ἐγένετο σπέρα καὶ ἐγένετο πρωΐ, ἥμερα πέμπτη». Ὁ Μωϋσῆς βεβαίως ἡτο θεόπνευστος, ἀλλὰ κυρίως ὡς πρὸς τὰς θεμελιώδεις θρησκευτικὰς καὶ θηθικὰς ἀληθείας. Ὅπως δημοσιεύεται ἐκ τὸ πρᾶγμα εἶναι γεγονὸς ἀναμφισβήτητον ὅτι ἡ πλέον λεπτολόγος σύγχρονος ἐπιστημονικὴ ἔρευνα συμφωνεῖ ἀπολύτως μὲ τὴν χρονολογικὴν τάξιν, μὲ τὴν σειρὰν τῆς «Γενέσεως¹. Καὶ

1. Τὸ χρονικὸν διάστημα τῆς ἔξελιξεως τῆς γῆς τὸ διποίον ἀπὸ τοὺς συγχρόνους γεωλόγους ὀνομάζεται κοσμικὸς αἰών περιλαμβάνει κατὰ τὸν ἀμερικανικὸν γεωλόγον Δένα (1813—1895) τὴν ἀστρικὴν φάσιν διπότε ἡ γῆ ἡτο ἐνα κομμάτι ἐκσφενδονισθὲν ἀπὸ τὸ σπειροειδὲς νεφέλωμα τοῦ ἥλιου καὶ τὴν ἀβιωτικὴν ἡ ἀζωτικὴν φάσιν κατὰ τὴν διποίαν εἶχε μὲν στερεοποιηθῆ ὁ φλοιός τῆς γῆς ἀλλ’ ἡτο ἀδύνατος ἡ ζωὴ ἐπάνω εἰς αὐτόν. Ἐπηκολούθησαν ἡ ἀνυδρικὴ περίοδος κατὰ τὴν διποίαν τὸ ὕδωρ δὲν εἶχε καταπέση ἀκόμη ἐπὶ τῆς στερεᾶς γῆς καὶ ἡ ὠκεάνειος περίοδος ὀπότε συνεπείᾳ τῆς συνεχῶς ἀποβαλλομένης εἰς τὸ κατάψυχον χάος θερμότητος τῆς γῆς κατῆλθεν ἡ θερμοκρασία τῆς γηίνης ἐπιφανείας καὶ κατέπεσε τὸ ὕδωρ ὑπὸ μορφὴν κατακλυσμιαίων βροχῶν. Παρήχθη οὕτω ἡ ἀρχέγονος ὑδρόσφαιρα ἡ διποία δημοσιεύεται τόσον θερμὴ ὡστε ἡτο ἀδύνατον νὰ κινηθοῦν ἐντὸς αὐτῆς ζωντανὰ ὅντα.

Μὲ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου κατέστη ψυχροτέρα καὶ τότε ἐσχηματίσθη τὸ πρῶτον ζῶν πρωτόπλασμα καὶ ἐγεννήθησαν εὰ πρῶτα ἀπλούστατα ἔνζωα ὅντα.

Αὐτὴ εἶναι, μὲ μικρὰς παραλλαγάς, ἡ σύγχρονος δρυμολογιστικὴ θεωρία περὶ τῆς γενέσεως τῶν ὅντων. Καὶ ἐνῷ οἱ διάτρυδοι ἐπιστήμονες ἀπειπαρθύνθησαν τόσον πολὺ ἀπὸ τὰς ἐλληνικὰς φιλοσοφικὰς ἀντιλήψεις περὶ τῆς κοσμογονίας, δὲν κατώρθωσαν παρ’ ὅλην τὴν ἐπισώρευσιν τῆς ἐπιστημονικῆς σοφίας των, ν’ ἀπομακρυνθοῦν ἀπὸ τὴν «Γένεσιν» ἡ διποία ἐπίσης ἀναφέρει περὶ γῆς κεκαλυμμένης ἀρχικῶς ἀπὸ τὰ ὕδατα τὰ διποία ἔχωρίσθησαν ἐν τέλει ἀπὸ τῆς ξηρᾶς καὶ ἀνεφάνη τὸ πρῶτον ἡ ἐπὶ τῆς γῆς ζωὴ ἐντὸς τῶν ὕδατων ἀπὸ τὴν δημιουργικὴν πνοὴν τοῦ

οἱ ὑλισταὶ οἱ ἴδιοι δὲν παύουν νὰ διακηρύξτουν ὅτι τὸ περίφημον «πρῶτον κύτταρον», αὗτὸ ποὺ ἔλαβε τὴν ζωὴν καὶ τὴν κίνησιν μόνον του καὶ παρήγαγεν ὅλα τὰ ζωντανὰ ὅντα καὶ τὸν ἄνθρωπον, ἔξεπορεύθη ἀπὸ τὴν Θάλασσαν. (Δὲν πψέπει νὰ συγχέωμεν τὴν θεωρίαν αὐτὴν μὲ τὴν Ἑλληνικὴν φιλοσοφικὴν θεωρίαν περὶ δημιουργίας τοῦ κόσμου ἐκ τοῦ ὕδατος).

Πρῶτος λοιπὸν ὁ ἐνάλιος κόσμος, τὸ κᾶθε τι ποὺ ζῇ μέσα εἰς τὰ ὕδατα.⁹ Επειτα τὰ πτηνὰ τὰ τετράποδα, τὰ θηρία καὶ τὰ ἄλλα ζῷα τῆς γῆς καὶ τελευταῖος ὁ ἄνθρωπος. Μολονότι δὲ ὁ συγγραφεὺς τῆς Γενέσεως—μὴ γράφων, τὸ ἐπαναλαμβάνομεν, ἐπιστημονικὴν προαγματείαν—ἀφίνει μερικὰ σημεῖα χωρὶς νὰ τὰ διευκρινίζει σαφῶς, δπως ἔκεινα ποὺ ἀνεφέραμεν διὰ τὸ πρῶτον γενικὸν Φῶς καὶ τὸ μεταγενέστερον εἰδικὸν φῶς τῆς γῆς, δπως διὰ τὴν βλάστησιν τοῦ χόρτου ποὺ τὴν τοποθετεῖ εἰς τὴν τοίτην ἡμέραν ὅπότε θὰ ἔπρεπε νὰ ὑπάρχῃ καὶ ἥλιος, δπως διὰ τὴν γυναικα ποὺ λέγει ἀμέσως μετὰ τὴν δημιουργίαν τοῦ ἀνθρώπου, κατὰ τὴν ἔκτην ἡμέραν, «Ἄρρεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτούς». Καὶ ἔπειτα μετὰ τὴν ἔβδομην ἡμέραν καὶ τὴν τοποθέτησιν τοῦ Ἀδὰμ ἐντὸς τοῦ Παραδείσου, ἀναφέρει τὸ πῶς ὁ Θεὸς ἐδημιούργησεν ἐκ τῆς πλευρᾶς του τὴν Εὔαν, μολονότι λοιπὸν ὁ συγγραφεὺς τῆς «Γενέσεως» δὲν διευκρινίζει σαφῶς μερικὰ δευτερεύοντα σημεῖα, φροντίζει ἐν τούτοις νὰ διευκρινήσῃ σαφέστατα, χωρὶς νὰ χωρῇ καμμία παρεξήγησις πῶς ἡ ζωὴ τῶν ὅντων ἐνεφανίσθη κατὰ πρῶτον εἰς τὴν Θάλασσαν, ἔπειτα εἰς τὰ ζῷα τῆς γῆς καὶ πῶς τελευταῖος ἐδημιούργήθη ὁ ἄνθρωπος «κατ’ εἰκόνα καὶ ὅμοιωσιν» τοῦ Δημιουργοῦ του. Θὰ ἔλεγε κανεὶς δτι γράφων πρὸ τοισῆμισυ χιλιάδων χρόνων ἤξευρε δτι θὰ γεννηθοῦν αἱ σημεριναὶ συζητήσεις, ἀμφιβολίαι καὶ ἀντιρρήσεις καὶ ἐφρόντισε νὰ δώσῃ ἀκαταμάχητα ἐπιχειρήματα καὶ σαφεστάτας ἐνδείξεις εἰς τοόπον ὃστε

Θεοῦ. Διότι ὅλα αὐτὰ—ἐκσφρενδονίσεις νεφελωμάτων, ἀστρικαὶ καὶ ἀξωῖκαι φάσεις, ἀνυδρικαὶ καὶ ὠκεάνειαι περίοδοι, ὑδρόσφαιραι κ.λ.π.—δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ γίνουν μὲ τόσην τάξιν καὶ μὲ τέτοιον ωυθμὸν χωρὶς τὴν ὑπαρξίαν τῆς ὑπερτάτης δημιουργικῆς Πνοῆς.

ἡ ἀληθινὴ ἐπιστήμη ὅλων τῶν αἰώνων νὰ συμφωνῇ πάντοτε μὲ τὴν Γραφήν.

Νομίζω δτι, κατόπιν ὅλων αὐτῶν, ἡ στοιχειώδης λογικὴ ἐπιβάλλει νὰ παραδεχθοῦμε δτι ὑπάρχοντος Θεοῦ εἶναι παράλογον νὰ πιστεύσωμεν δτι δικόσμος ἐπομένως καὶ διπλανήτης τὸν δποῖον κατοικοῦμεν, ἐδημιουργήθη χωρὶς τὴν μεσολάβησιν Του καὶ—ἀκόμη παραλογώτερον—παρὰ τὴν θέλησίν του. Ὁ Θεὸς—λέγει δικός μου φίλος Ρενάτος Ντεκαρτ (Descartes) γνωστότερος ἀπὸ τὴν λατινικὴν ἐκφορὰν τοῦ ὄνοματός του ὡς Καρτέσιος (1596—1650) εἶναι ἡ πηγὴ τῆς βεβαιότητος καὶ ἐγγύησις τῆς ἐπιστήμης.

Εἰς τὸν κόσμον ὅμιως κυρίαρχος—μικρὸς Θεός, ὅπως χαρακτηρίζει κάποτε διδιος τὸν ἑαυτόν του—εἶναι διανθρωπος. Θὰ ἔξετάσωμεν εἰς τὸ ἐπόμενον κατὰ πόσον εἶναι καὶ αὐτὸς δημιουργημα τοῦ Θεοῦ καὶ κατὰ τὶ διαφέρει ἀπὸ τὰ ἄλλα ζῷα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ

*Πάνεπικόν ορθολογίαν
τονισμένη κορανίνα φιλοσοφίαν
διεγόντης: επί μονήν την πετσιούν*

Πόθεν προῆλθε καὶ ποῖος εἶναι δὲ προορισμὸς του; Πῶς ἀποδεικνύεται τὸ ἀστήρικτον τῶν ὑλιστικῶν ἐπιχειρημάτων τῶν σχετικῶν μὲ τὴν καταγωγὴν τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ πνευματικότης τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ ψυχὴ καὶ ἡ ἀθανασία της. Ἡ φύσις τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ σύμπαντι ὡς τοῦ τελειοτέον δημιουργήματος τοῦ Θεοῦ.

“Ἐως τώρα εἴδομεν—καὶ πιστεύω ὅτι ὅλοι ἐπείσθημεν—ὅτι μίαν ὥρισμένην ἐποχήν, πρὸ τῆς Δημιουργίας, δὲν ὑπῆρχεν ἢ Φύσις ἄλλος ὑπῆρχε μόνον τό Χάος. Ἐπομένως ἂν δὲ Θεὸς εἶναι ἔνα καὶ τὸ αὐτὸν μὲ τὴν Φύσιν, εἰς μίαν ὥρισμένην ἐποχὴν δὲν ὑπῆρχε Θεός. Ἄλλὰ μὴ ὑπάρχοντος Θεοῦ πῶς προῆλθεν ἢ τόσον θαυμαστὴ τάξις τοῦ Σύμπαντος; Εἰμπορεῖ νὰ γεννηθῇ τάξις ἀπὸ τὸ χάος; Τέτοιον παραλογισμὸν δὲν τὸν παραδέχεται οὔτε διμεγαλείτερος οὔτε καὶ δὲ μικρότερος νοῦς. Καταλήγομεν λοιπὸν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ὑπάρχει δὲ Θεὸς καὶ Αὐτὸς εἶναι δὲ δημιουργὸς τοῦ κόσμου. Ἅλλα εἶναι τάχα δημιουργὸς καὶ τοῦ ἀνθρώπου ἢ μήπως δὲ ἀνθρωπὸς παρήχθη ὅχι βέβαια αὐτομάτως ἄλλος ἀπὸ ἄλλα κατώτερα ζῶα διὰ τῆς ἐξελίξεως; Ἄφίνομεν δηλαδὴ κατὰ μέρος τὴν θεωρίαν τῶν ὑλιστῶν ἢ—ὅπερ τὸ αὐτὸν πανθεῖστῶν καὶ ἔχομεντα εἰς μίαν ὄλλην θεωρίαν, τὴν ἔξης: Πράγματι εἶναι παράλογον νὰ παραδευθοῦμε ὅτι ἀπὸ τὸ Χάος—ἀπὸ τὸ Μηδὲν καὶ ἀπὸ τὴν Τύχην—παρήχθησαν ἡ Τάξις καὶ ἡ ἀρμονία τοῦ Σύμπαντος. Ὅπηρεν ἔνας Δημιουργός, ὑπῆρξε μία μυστηριώδης διὰ τὴν ἀντίληψίν μας δημιουργικὴ πνοή. Κάποια Δύναμις, τέλος, ὑπερτέρα τῆς ὕλης, ἢ ὅποια ἐνεψύχωσε τὴν ὕλην. Ἅλλα διατὶ νὰ παραδεχθοῦμε ὅτι τὸ ὑπέρτατον αὐτὸν “Ον—δὲ Θεὸς—ἔδειξεν Ιδιαίτεραν ἐνδιαφέρον διὰ τὴν δημιουργίαν τοῦ

ἀνθρώπου; Τί ἀνάγκην τὸν εἶχε! διατὶ νὰ μὴ παραδεχθοῦμε μᾶλλον ὅτι ὅ ἄνθρωπος εἶναι ἐν ἀπὸ τὰ πολλὰ ζῶα καὶ ὅτι διὰ τῆς ἔξελής εἰς τὸν σημερινὸν του τελειότητα;

Μὲ ἄλλους λόγους, οἱ ἀκολουθοῦντες τὴν θεωρίαν αὐτὴν παραδέχονται, ἐπειδὴ δὲν εἴμποροῦν νὰ κάμουν διαφορετικά, τὴν ὑπαρξιν Θεοῦ Δημιουργοῦ τοῦ κόσμου ἀλλὰ φαντάζονται ὅτι ἀφοῦ ὁ Θεὸς ἐδημιούργησεν ἕνα ἥπερισσότερα πρῶτα εἴδη ἐπαυσε πλέον γένους ἀσχολῆται μὲ αὐτὰ καὶ κατέγινεν ἵσως εἰς ἄλλα ἔργα, τὰ δποῖα ἡμεῖς δὲν γνωρίζομεν. Ἐπομένως ὁ ἄνθρωπος δὲν ἔχει ἀρχικῶς καμμίαν ἐξαιρετικὴν ύπεριν ἐφ ὅσον δὲν τοῦ ἐδόθη κανέναι διαιτεῖσθαι προνόμιον. Ἀν κατώρθωσε νὰ καταλάβῃ ἐξαιρετικὴν ύπεριν εἰς τὸν κόσμον, τὸ δφείλει εἰς τὸν ἕαυτόν του καὶ ὅχι εἰς τὸν Θεόν. Ὁλα τὰ γύρω μας φαινόμενα ἔχουν πιθανὰς αἵτίας καὶ ἐξηγοῦνται κατὰ φυσικὸν τρόπον καὶ φυσικὸς συνδυασμούς, χωρὶς νὰ παρίσταται ἀνάγκη μεταφυσικῆς καὶ μυστηρίου.

Τῆς θεωρίας τῆς ἐξελίξεως διὰ τῆς ἐπιλογῆς κυριώτατος ἐκπρόσωπος ὑπῆρξεν ἡ ἀγγλικὴ οἰκογένεια Δαρβίνου. Καὶ λέγομεν «ἡ οἰκογένεια» διότι πρῶτος ὁ "Ἐρασμος Δαρβίνος (1731—1802) διαπρεπής Ἀγγλος ιατρὸς ποιητὴς καὶ φιλόσοφος, ἐργοτιφε τὰ σπέρματα εἰς τὸ περὶ «Ζωονομίας» ἔργον του καὶ κατόπιν ὁ ἐγγονός του Κάρολος Ροβέρτος Δαρβίνος (1809—1882) μὲ τὰ συγγράμματά του καὶ κυρίως μὲ τὸ περίφημον «περὶ γενέσεως τῶν εἰδῶν διὰ τῆς φυσικῆς ἐπιλογῆς» ἐδημιούργησε τὴν θεωρίαν ἡ δποία ἀπὸ τὸ δνομά του ἀπεκλίθη Δαρβίνισμός.

Σύμφωνα μὲ αὐτήν, εἰς τὴν ζωὴν γίνεται ἀγῶν περὶ ὑπάρξεως κατὰ τὸν δποῖον συμβαίνει φυσικὴ ἐπιλογή, ἀποτέλεσμα τῆς δποίας εἶνε ἐπιβίωσις τῶν μᾶλλον ἐπιτηδείων μὲ τὰς ἀποκτηθεῖσας κατὰ τὸν ἀγῶνα φυσικὰς ἴδιότητας.

"Εως ἐδῶ διμιλεῖ ὁ ἴδιος ὁ Δαρβίνος. Οἱ δπαδοὶ τῆς σχολῆς του προχωροῦν ἀκόμη περισσότερον καὶ μᾶς λέγουν ὅτι ὁ ἄνθρωπος προῆλθεν ἀπὸ κάποιο κατώτερον ζῶον τὸ δποῖον προήχθη βαθμηδὸν ἔως τὴν σημερινὴν μορφήν του. Τοποθετεῖται λοιπὸν ὁ
λαϊκὴ Ἀπολογητικὴ

ἄνθρωπος εἰς τὴν ὑψηλοτέραν βαθμίδα τῆς ζωολογικῆς κλίμακος καὶ εἰς κατωτέραν βαθμίδα—δύο βαθμίδας παρακάτω ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον—τοποθετεῖται ὁ ἄνθρωποειδῆς πίθηκος. Ὁ ἄνθρωπος μὲ ἄλλους λόγους—κατὰ τοὺς νεοδαρβινιστὰς—κατάγεται ἀπὸ τὸν πίθηκον.

^{ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΚΟΙΝΩΝΕΙΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΦΙΛΙΠΠΟΦΑΣ} Ἀπὸ τὸν ἄνθρωποειδῆ πίθηκον παρήχθη—λέγουν—ὅ πρωτογενῆς ἄνθρωπος ἢ προάνθρωπος ἢ δρυμιος πιθηκάνθρωπος (*pithecanthropus erectus*). Αὐτὸς εἶχε κατωτέραν, ζωοδεστέραν μορφὴν καὶ ἔξηφανίσθιη ἀπὸ τὸν κόσμον χωρὶς ν' ἀφίσῃ ἀπογόνους ὅπως ἔχουν ἀφίσῃ μέχρι τῶν ήμερῶν μας οἱ ἄνθρωποειδεῖς πίθηκοι. Ἀπὸ αὐτὸν πάλιν παρήχθη ὁ νέος ὁ ἔμιρρων, ὁ σκεπτόμενος δηλαδὴ ἄνθρωπος τοῦ ὅποίου τὰς ἐκάστοτε παραλλαγὰς δυνάμεθα νὰ μελετήσωμεν εἰς τὰς διαφόρους φυλὰς ποὺ ἀφήκαν ἀπογόνους μέχρι σήμερον.

Καθὼς βλέπει ὁ ἀναγνώστης ἡ ἀρχικὴ θεωρία τοῦ Καρόλου Ροβέρτου Δαρβίνου περὶ ἐπιλογῆς καὶ ἔξελιξεως τῶν εἰδῶν ὑπέστη καὶ αὐτὴ τὴν ἔξέλιξιν της. Εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς φαίνεται ὅτι ἡ ἀρχικὴ θεωρία δὲν εἶναι διόλου ἀθεϊστική. Πράγματι, διὰ νὰ ὑπάρξῃ ἡ ἔξέλιξις πρέπει κατ' ἀνάγκην νὰ προϋπάρχῃ ὁ 'Ἐξ ελικτής', ἡ Δύναμις ἔκείνη ποὺ ἥρχισε τὴν ἔξέλιξιν. Ἐκανόνισε

1. Τὸ ὅτι δὲν θὰ ἥτο δυνατὴ ἡ ἔξέλιξις ἢν δὲν ὑπῆρχεν ὁ 'Εξελικτής', εἶναι τόσον εύκολονόητον διὰ τὸν ἄνθρωπον τὸν προικισμένον μὲ τὴν ἀπλουστέραν λογικήν, (τὸν ἄνθρωπον τοῦ δρόμου, δπως λέγουν οἱ "Ἄγγλοι"), ὥστε ν' ἀπορῇ κανεὶς πῶς συζητοῦν ἐπὶ αἰῶνα δλόκληρον τόποι σοφοὶ ἔγκεφαλοι περὶ τῆς ἔξελιξεως ὡς τυφλῆς, ἀσυνειδήτου, τυχαίας δυνάμεως. Ἐξέλιξιν βλέπουμεν εἰς τὰς κατοικίας μάς, ἀπὸ τὰς ὄπας τῆς γῆς ἕως τοὺς σημερινοὺς οὐρανοξύστας. Εἰς τὰ μέσα συγκοινωνίας. Ἀπὸ τὴν χύτραν τοῦ Παπίνου καὶ τὴν πρὸ ἔκατὸν ἐτῶν ἀτμομηχανὴν μέχρι τῶν σημερινῶν μηχανικῶν μεγαληρίων ποὺ καταβροχθίζουν τὰ χιλιόμετρα κατὰ ἔκατοντάδας. Ἀπὸ τὸ πρῶτον ἀτμόπλοιον ἕως τὴν «Νορμανδίαν» καὶ τὴν «Βασιλισσαν Μαΐρην». Ἐξέλιξιν εἰς δλα τὰ ὑλικά μας δημιουργῆματα. (Δὲν πρόκειται διόλου περὶ τῶν πνευματικῶν τὰ ὄποια βασίζονται εἰς μίαν ἀρχικὴν 'Αλήθειαν). Πόσον παράλογος θὰ ἔφαίνετο ἔκεινος ποὺ θὰ ἔλεγε ὅτι ἔτσι τυχαίως, μοιραίως, εἰς τὰ τυφλά, παρήχθη ἡ «Νορμανδία» ἀπὸ τὸ πρῶτον εῦθυναστον «πυρόσκαφον» χωρὶς τὴν μεσολάβησιν καμιαῖς ὑπερτέρας, σκεπτομένης δημιουργικῆς δυ-

τοὺς νόμους της καὶ ἔπειτα τὴν ἐσταμάτησεν, διότι εἶναι ἀναμφισβήτητον ὅτι ἐπὶ χιλιάδες τώρα χρόνια ἡ ἐξέλιξις ἔχει σταματήσῃ καὶ ἀπόδειξις τούτου εἶναι τὸ ὅτι δὲν παρήχθη εἶδος τελείτερον ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον ἀλλ' οὔτε ἄλλα ἐνδιάμεσα εἴδη βλέπομεν πλέον νὰ παράγωνται. Πολλοὶ δὲ μαθηταὶ καὶ ὅπαδοὶ τοῦ Δαρβίνου καὶ μεταξὺ τῶν ἄλλων δὲ Ἐρνέστος Χαϊκελ τὸν ὅποιον ἡδη ἀνεφέραμεν εἰς τὸ α'. Κεφάλαιον ἡσαν ὑλισταὶ καὶ ἀθεοὶ καὶ διὰ τοῦτο δοἱ εἰδιδάχθησαν τὴν δαρβίνειον θεωρίαν ἐκ τῶν συγγραμμάτων τοῦ Χαϊκελ καὶ τῶν δμοίων του, φαντάζονται καὶ τὸν Δαρβίνον ἀθεον.

·Η διαφορά

**μεταξὺ τοῦ ἀνθρώπου
καὶ τῶν ἄλλων ζώων**

"Ἄσ ՚δωμεν τώρα ἂν ἡ θεωρία αὐτὴ εἰμπορεῖ νὰ σταθῇ καὶ πρωτίστως ἀς ՚δωμεν ποία εἶναι ἡ κατὰ φύσιν διαφορὰ μεταξὺ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ ἀλόγου ζώου. Ἡ διαφορὰ αὐτὴ εἶναι τεραστία, τόσον τεραστία, ὅστε οἱ ὅπαδοὶ τῆς ἐξελίξεως νὰ μὴ τολμοῦν νὰ ίσχυρισθοῦν ὅτι δὲ ἄνθρωπος κατάγεται ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τὸν πίθηκον ἀλλὰ νὰ δμιλοῦν περὶ ἐνὸς ἐνδιαμέσου εἴδους τὸ ὅποιον—λέγουν —ἐξηφανίσθη καὶ δι' αὐτὸν δὲν τὸ βλέπει κανεὶς οὔτε εἰς τὰ παλαιοντολογικὰ μουσεῖα οὔτε πουθενὰ ἄλλοῦ. Ἡ πάρωμε τὸ περισσότερον, προσεγγίζον πρὸς τὸν ἄνθρωπον ζῶον: τὸν πίθηκον καὶ μάλιστα τὸν ἀποκληθέντα ἀπὸ τοὺς ζωολόγους ἄνθρωποειδῆ καὶ ἀς ἐξετάσωμεν τὰς κυριωτέρας διαφορὰς ποὺ παρουσιάζει συγκρινόμενος μὲ τὸν ἄνθρωπον. Ὁ τελευταῖος αὐτὸς—ὅς ἄνθρωπος δηλαδὴ—ἔχει ὡς κύριον χαρακτηριστικόν του τὴν ὁρθίαν στάσιν ποὺ δὲν τὴν ενδρίσκομεν οὔτε εἰς τὸν ἄνθρωπον μεως· (εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν τοῦ ἀνθρώπου). Ἐν τούτοις εἶναι ἀσυγκρίτως περισσότερον παράλογον τὸ νὰ δογματίζῃ κανεὶς ὅτι τὸ ζωντανὸν Σύμπαν ὄλοκληρον παρήχθη διὰ τῆς ἐξελίξεως ἀνευ Ἐξελικτοῦ. Τόσον ὄγκωδέστερα παράλογον ὅση εἶναι ἡ ἀναλογία τοῦ ὄγκου τοῦ Σύμπαντος πρὸς τὸν ὄγκον τῆς «Νορμανδίας». Πῶς φαντάζονται ὅτι τὰ Ἰμαλάϊα αὐτὰ τῆς παραδοξολογίας εἶναι δυνατὸν νὰ τὰ στηρίζουν εἰς τοὺς ὕμινος των μερικοί, τόσον παρεξηγήσαντες τὸν Δαρβίνον, νεοδαρβινισταί;

ποειδῆ πίθηκον (γορίλλαν, χιμπατζῆν) οὔτε εἰς κανένα ἄλλο πίθηκον οὔτε εἰς κανὲν ἄλλο ζῷον. Οἱ πίθηκοι, ζῷα τετράχειρα, χρησιμοποιοῦν καὶ τὰ τέσσαρα ἄκρα των διὰ τὸ βάδισμα καὶ ἔχουν ὡς κύριον χαρακτηριστικὸν τὴν εὔκολον ἀναρρίχησιν ἐπὶ τῶν δένδρων ἥ δποία δὲν διακοίνει. διόλου τὸν ἀνθρωπον, τὸν δποῖον ἀντιθέτως διακοίνει ἥ τελεία προσαρμογὴ τῶν ὅπισθιων κάτω ἄκρων πρὸς στήριξιν καὶ βάδισιν. Τὸν διακρίνουν ἐπίσης ἥ ἀνάπτυξις ὕδισμένων μυῶν, τὸ τρίχωμα τῆς κεφαλῆς, τῶν παρειῶν καὶ χειλέων (γένεια καὶ μουστάκια) ἥ προβολὴ τῆς ρινὸς καὶ τῆς γενειακῆς χώρας, ἥ κολοσσιαῖα ἀνάπτυξις τοῦ ἐγκεφάλου καὶ τέλος ἥ χρῆσις τοῦ ἐνάρθρου λόγου. Σύμφωνα μὲ τοὺς δύο παραλλήλους νόμους εἰς τοὺς δποίους στηρίζεται ἥ ἔξελιξις—τὸν νόμον τῆς κληρονομικότητος καὶ τὸν νόμον τῆς προσαρμογῆς— δὲν ἔξηγεται μὲ κανένα τρόπον πῶς ἔνα ζῷον ἀναρριχητικὸν εἶναι πρόγονος ἄλλου ζῷου δρυθοβάμονος, βαδίζοντος δηλαδὴ δρυθίου. Ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὰς ἐμβρυολογικὰς παρατηρήσεις δὲν φαίνεται νὰ ἐπαναλαμβάνῃ τὸ ἀνθρώπινον ἐμβρυον ὅλας τὰς φάσεις τοῦ ἐμβρύου τοῦ πιθήκου. Διὲ δὲν αὐτοὺς τοὺς λόγους διόλου δτι δ ἀνθρωπος κατάγεται ἀπὸ τὸν πίθηκον. Σοβαρὸς ἐπιστήμων, πολλαπλῶς ὠφελήσας τὴν ἐπιστήμην μὲ τὰς ἴδιαιτέρας ἐπὶ ἑκάστου εἴδους παρατηρήσεις του, ὑπεστήριξε μόνον δτι τὰ σύγχρονα δντα δύνανται νὰ προέρχονται διὰ προϊούσης ἔξελίξεως τῶν δργανισμῶν ἐκ τῶν μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἀπλῶν ἀλλὰ δὲν ὅμιλησε διόλου περὶ αὐτομάτου γενέσεως. Ὁ Κάρολος Δαρβίνος ἤρχισε τὰς ἀκαδημαϊκὰς του σπουδὰς εἰς τὸ Καΐμπριτς ἐν ἔτει 1828 ὡς θεολόγος καὶ εἰς δλην του τὴν ζωὴν οὐδέποτε ἤρνηθη τὴν ὑπαρξίαν Θεοῦ-Δημιουργοῦ.

‘Η θεωρία τῆς ἐπιλογῆς

‘Ο Δαρβινισμός, ὅπως τὸν ἐκήρυξεν δ Δαρβίνος, ἦτο ἥ ἀνάπτυξις τῆς θεωρίας τῆς ἐπιλογῆς. Κατὰ τὴν θεωρίαν αὐτὴν οἱ δργανισμοί, πελαίοντες τὸν περὶ ὑπάρξεως ἀγῶνα, ἀποβάλλουν βαθμηδὸν δ, τὰ δὲν εἶναι χρήσιμον εἰς αὐτὸν καὶ προσαρμόζονται πρὸς τὰς

Ἐκάστοτε συνθήκας τῆς ζωῆς διὰ βαθμιαίας μεταβολῆς καὶ οὕτω προέρχονται νέαι ποικιλίαι ὅργανισμῶν αἱ δποῖαι τελειοποιούμεναι μὲ τὴν πάροδον τῶν αἰώνων, παράγουν νέα εἴδη. Αὗτὸς εἶναι δὲ Δαρβινισμὸς τοῦ Δαρβίνου. Ὁ Δαρβινισμὸς ὅμως τοῦ Χαῖκκελ καὶ τῶν ὄπαδῶν του ταυτίζεται μὲ τὸν μονισμὸν ἢ ἐνισμὸν σύμφωνα μὲ τὸν δποῖον δὲν ὑπάρχει εἰς τὴν Φύσιν παρὰ μία μόνη μορφὴ οὐσίας καὶ ἐνεργείας τὸ δὲ δόγμα τῆς ἀθανασίας τῆς ψυχῆς εἶναι—κατὰ τὸν παραδοξολόγον Χαῖκκελ—«ἀπαιτία δεισιδαιμονία δημιουργηθεῖσα ὑπὸ βαρβάρων λαῶν καὶ διαφυλαχθεῖσα εἰς παραδοξοτάτους μύθους». Βάρβαροι λοιπὸν καὶ ἀντόν, οἱ Αἰγύπτιοι, οἱ Σῆναι, οἱ Ἐβραῖοι, οἱ Ἰνδοὶ καὶ οἱ Ἑλληνες, οἱ λαοὶ αὐτοὶ μὲ τὸν ἀρχαιότατον πολιτισμόν, ἐνα πολιτισμὸν ποὺ ἥκμαζεν εἰς ἐποχὴν κατὰ τὴν δποίαν κανεὶς δὲν γνωρίζει ποίου εἴδους ὅντα κατοικοῦσαν εἰς τὴν πατρίδα τοῦ Χαῖκκελ. Ἄγνοωποι, πίθηκοι, ἢ... πιθηκάνθρωποι. Ἄλλὰ διατὶ νὰ ἔκπληττωμεθα; Μήπως παρομοίας θεωρίας χαρακτηριζούσας ὡς βαρβάρους λαοὺς δικαίως καυχομένους διὰ τὸν ἀρχαιότατόν των πολιτισμὸν δὲν ἀκούομεν καὶ σήμερον; Ἡς ἐπανέλθωμεν θμῶς εἰς τὸ κύριον θέμα μας.

Εἴδομεν διατὶ δὲν ἀνθρωπος δὲν δύναται, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἐπιστημονικῶν δεδομένων, νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀπόγονος τοῦ πιθήκου ἀπὸ τὸν δποῖον τὸν χωρίζουν τόσον οὐσιώδεις διαφοραί. Κατέφυγαν λοιπὸν οἱ ὄπαδοὶ τοῦ μονισμοῦ ἢ ἐνισμοῦ καὶ οἱ υἱοθετήσαντες τὴν θεωρίαν περὶ καταγωγῆς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ τοῦ κτήνους ὄπαδοὶ τοῦ ἴστορικοῦ ὑλισμοῦ εἰς τὸν ἐνδιάμεσον κρίκον διὰ τὸν δποῖον ἔκάμαμεν λόγον ἀνωτέρω.

**Ἄνυπαρκτος
ὁ ἐνδιάμεσος κρίκος
μεταξὺ πιθήκου καὶ ἀνθρώπου**

Ἐίπαν δτι πρέπει νὰ ὑπάρχῃ μεταξὺ πιθήκου καὶ ἀνθρώπου δ προάνθρωπος ἢ ὅρθιος πιθηκάνθρωπος, διὰ τὸν δποῖον ώμιλήσαμεν εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ κεφαλαίου αὐτοῦ. Ἄλλα ποῦ καὶ πότε ὑπῆρξεν, πότε καὶ ποῦ ἔζησεν δὲν ἐνδιάμεσος κρίκος μεταξὺ ἀνθρώπου καὶ πιθήκου, δὲν ὅρθιος πιθηκάνθρωπος; Ποῖος